

*Луценко О.М.,**аспірант кафедри національної та міжнародної економіки,
Класичний приватний університет, м. Запоріжжя*

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЯК ФОРМА ПОКРАЩЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ БІЗНЕСУ І ВЛАДИ: ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті здійснено аналіз фінансової децентралізації в Україні, акцентовано увагу на реформі фінансової децентралізації як однієї з ключових реформ, що дасть змогу побудувати сучасну систему управління державою і створить умови для розвитку громадянського суспільства. Також розглянуто децентралізацію як один з факторів покращення життя населення та удосконалення економічних, політичних, екологічних та соціокультурних напрямів. Проаналізовано децентралізацію як один з найважливіших соціально-економічних факторів розвитку держави. Побудовано модель покращення життя громад в основи якої є децентралізація управління, з якою взаємодіють бізнес, влада, соціальна відповідальність.

Ключові слова: децентралізація, бізнес, території, громада, держава, бюджет.

Постановка завдання. В кожному українському регіоні є території, в першу чергу міста, які значно більш розвинуті і мають значно кращі умови життя, ніж периферійні віддалені сільські райони. Саме тому на регіональному рівні дуже важливо планувати розвиток регіону таким чином аби вирівнювати економічну спроможність слабших регіонів. При цьому важливо таке вирівнювання організувати не через надання додаткових дотацій слабким територіям, а створюючи у слабких територіях нових центрів зростання, знову ж таки використовуючи для цього конкурентні переваги таких територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам реалізації фінансової децентралізації свої праці присвятили такі провідні вітчизняні науковці, як: Бондарук Т.Г., Деркач М.І., Кириленко О.П., Кравченко В.І. Я.І. Арабчук, М.О. Коніна, Л.О. Лазутіна, І.О. Луніна, Ю.О. Набатова, С.О. Осипенко, Х.О. Пагицька, Н.О. Слободянюк., але по за увагою залишилось питання, яке є на сьогоднішній день дуже актуальним, це розподіл державного та місцевого бюджету, як важливої складової фінансової децентралізації.

Мета. Визначити роль децентралізації. Проаналізувати фінансовий аспект децентралізації, показати рівень надходжень до місцевих бюджетів.

Викладення основного матеріалу. В регіональному розвитку сьогодні стала домінувати орієнтація на децентралізацію влади та партнерство між різними її рівнями і гілками, а також партнерство із приватним і неурядовим секторами, а не надання прямих дотацій слабким територіям.

У сучасних умовах розвитку України питання децентралізації влади постає як ключове завдання держави та передумова для подальшої європейської інтеграції. Накопичений досвід неефективного управління органами місцевого самоврядування не може сприяти подальшому розвитку місцевих громад.

Децентралізація державного управління соціально-економічного розвитку передбачає принципову перебудову механізму управління державою, охоплюючи головні елементи: фінансову, соціальну політику. Крім того, з метою надання місцевим органам влади достатніх ресурсів і повноважень необхідно визначити нові правові умови діяльності місцевих органів влади, а також провести дерегуляцію, спрямовану на зменшення ризиків виникнення корупційних елементів діяльності місцевої влади. Для того, щоб створити дієву модель децентралізованого управління соціально-економічного розвитку, необхідно активізувати додаткові джерела фінансування на місцевому рівні, створивши привабливі умови для розвитку бізнесу, а також загальне сприятливе для економічного розвитку середовище. Головною концептуальною базою для децентралізації державного управління соціально-економічного розвитку є не лише розподіл ресурсів та повноважень, але й відповідальності за розвиток регіонів між державною та місцевою владою [3].

В даний час забезпечення соціально-економічного розвитку країни диктує підвищені вимоги до системи її базових інститутів. До числа інститутів, які повинні вийти на більш високий рівень розвитку, вирішувати нові завдання і спиратися на більш зріле нормативно-правове забезпечення, відноситься взаємодія держави і бізнесу [11].

Відбувається це як через схему сплати податків, так і шляхом залучення до корпоративної відповідальності та благодійності, яка є добровільною участю компаній у розвитку територій, що виходить за рамки, встановлені законом [1].

Як зазначає О.Д. Розгляну, нинішній курс на децентралізацію управління і перерозподіл повноважень ще більше підкреслює важливість розвитку взаємодії влади і бізнес-структур [11].

Доводиться констатувати, що в Україні логіка постреволюційного розвитку розгортається «від протилежного». Не маючи чіткого уявлення про облаштування суспільного і державного життя після повалення «режиму сім'ї», революційні шари суспільства почали відбудовувати уявлення про майбутнє шляхом кардинального заперечення всього, що сприймалося як елементи злочинного режиму. Така доля спіткала ставлення до існування і діяльності в Україні великого національного капіталу, оголошеного олігархічним і таким, що підлягає демонтажу, незалежно від тих руйнівних наслідків для національної економіки в цілому. Теж саме можна сказати про систему соціального патерналізму, завдяки якій правлячий режим незмінно купував лояльність і терпіння більшої частини населення країни. Замінити її повинна ліберальна система, що не передбачає широких соціальних гарантій. Хоча ціною за це неминуче виявиться падіння рівня життя громадян. І те ж саме – щодо централізованої системи державного управління, яка дозволяла режиму встановити монопольний диктат на прийняття полі-

тичних і економічних рішень в країні [10]. В цьому випадку єдино вірним рішенням виявилася децентралізація, яка послаблює вплив центру на життя місцевих громад.

До ентузіазму міжнародних організацій щодо децентралізації влади і важливості цього процесу в державах на зразок України потрібно підходити обережно. Зараз цілком можна стверджувати: хоча Україна класифікують як країну середнього доходу, вона має більше спільного з відсталими державами, коли мова йде про якість її фізичної та інституційної інфраструктури на регіональному та субрегіональному рівнях. А в країнах, що розвиваються успіхи і переваги децентралізаційних політик в кращому випадку сумнівні [5].

Наприклад, у Державній стратегії регіонального розвитку до 2020 року говориться про те, що в середньому 39% інфраструктури забезпечення прісною водою для споживання в домашніх умовах по всіх регіонах України у вкрай поганому стані. Подекуди відповідна цифра перевищує 60%. У 8 з 24 областей більше третини міських домогосподарств не має регулярного водопостачання, а в сільській місцевості ситуація значно гірша: для майже 90% сільських громад не менше п'яти регіонів єдиним джерелом прісної води є колодязя [5].

Навряд чи будь-яка програма децентралізації здатна належним чином вирішити проблеми відновлення житлового фонду таких масштабів (в подібних випадках міжнародний досвід вказує на необхідність величезних національних програм капітальних інвестицій в належні роботи). В Україні, навпаки, виникає ризик того, що через децентралізацію відповідальність за відновлення комунальної інфраструктури буде перекинута на плечі маленьких містечок і сіл, які теоретично повинні виграти від реформи. Для реалізації регіональної політики в Україні був розроблений Проект Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [5].

У Концепції запропоновано напрями проведення реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, метою якої є підвищення якості життя людини за рахунок створення ефективної системи управління і забезпечення сталого територіального розвитку. Суть децентралізації полягає в розмежуванні повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, вдосконалення взаємодії між ними, подоланні проблеми, коли повноваження органів місцевого самоврядування не відповідають їх зобов'язанням і завданням, а також передачі бюджету від державного до місцевого.

Також мова йде про передачу повноважень на місця, посилення організаційної та фінансової самостійності територіальних громад – сільських, селищних, міських [9] створив умови для введення в Україні 5-ти юридичних форм співпраці, що стало особливо актуально для громад після початку реального процесу децентралізації, коли важливі повноваження органів виконавчої влади передаються місцевому самоврядуванню за умови, що воно може реалізовувати ці повноваження. Наприклад, передача повноважень від Державної архітектурно-будівельної інспекції органу місцевого самоврядування вимагає створення останнім власного бюро, де повинен працювати сертифікований архітектор. Більшість сільських громад не в змозі створити і утримувати таку бюро (службу), але вони можуть його створити в рамках співпраці.

На основі цієї концепції доцільно побудувати модель покращення життя регіональних громад.

Виходячи з вищесказаного можна зробити підсумок, що завдяки чіткому виконанню та реалізації концепції місцевого самоврядування рівень життя громад та територіальних об'єднань буде значно вищий.

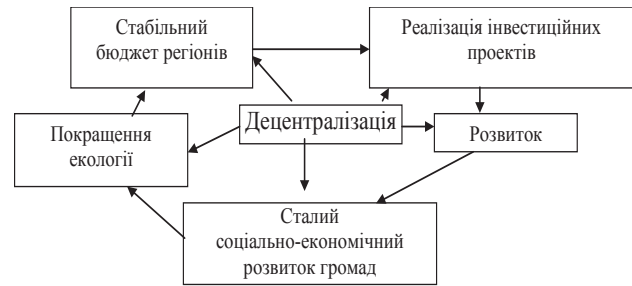

Рис. 1. Модель покращення життя громад при реалізації місцевого самоврядування

Джерело: складено автором

Закон України «Про добровільне об'єднання громад» [7] став фактично головним інструментом реформи, оскільки саме він закладає вимоги щодо порядку добровільного об'єднання громад. Завдяки цьому закону сьогодні в Україні вже створено 159 нових об'єднаних громад, в яких призначені вибори. За півроку в Україні об'єдналося понад 7% всіх територіальних громад, що є безсумнівним рекордом серед всіх європейських держав, де був період добровільного об'єднання.

Прийняті в грудні 2014 року зміни до Бюджетного [7] і Податкового [8] кодексів України та Закон України «Про державний бюджет на 2015 рік», який був сформований з урахуванням нової фінансової основи місцевих бюджетів, можна розглядати як перший крок Уряду і Парламенту в напрямку проведення реформи децентралізації влади. І цей крок вимагає зробити наступні логічні кроки зі зміни адміністративно-територіального устрою і поділу повноважень між різними гілками влади. Адже, протягом 2014 року однією з найбільш популярних реформ, яка звучала в промовах Президента, депутатів Парламенту і міністрів була реформа місцевого самоврядування, децентралізація влади, яка базується на кількох важливих складових: визначення нової територіальної основи місцевого самоврядування (зміна адміністративно-територіального устрою) і передача повноважень і ресурсів на місцевий рівень.

З 1 січня 2015 р року вступили в дію зміни до Податкового та Бюджетного кодексів, які уже розширили фінансові можливості місцевого самоврядування, а в майбутньому дозволяють зробити економічно самодостатніми та спроможними і нові об'єднані громади. Об'єднані громади отримають весь спектр повноважень та фінансових ресурсів, що їх наразі уже мають міста обласного значення, зокрема зарахування 60% ПДФО на власні повноваження, зарахування до місцевих бюджетів 10% податку на прибуток підприємств, акцизного податку, 80% замість 35% екологічного податку, прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом (зараз прями відносини мають лише області, райони, міста обласного значення), державні субвенції. Законодавчі зміни надали право органам місцевого самоврядування затверджувати місцеві бюджети незалежно від прийняття закону про Державний бюджет.

В 2014 р. до законодавчого закріплення організаційно-правових положень адміністративної і фінансової децентралізації досягнута можливість певною мірою послабити режим централізму: передбачено збільшення доходів місцевих бюджетів на 9,8%, або 21,7 млрд. грн. проти 2013 р., при цьому інвестиційно-інноваційний ресурс місцевих бюджетів на соціально-економічний розвиток місцевих громад збільшено на 3,4 млрд. грн. і доведено до 16,2 млрд. грн.

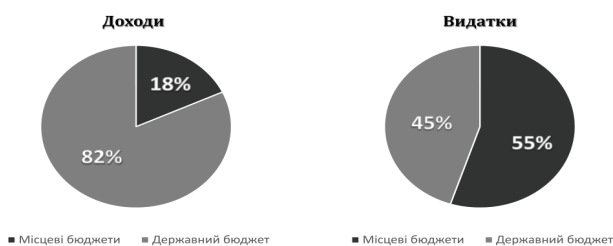

Рис. 1.2. Частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України (у співставних умовах) у 2015 р. [4].

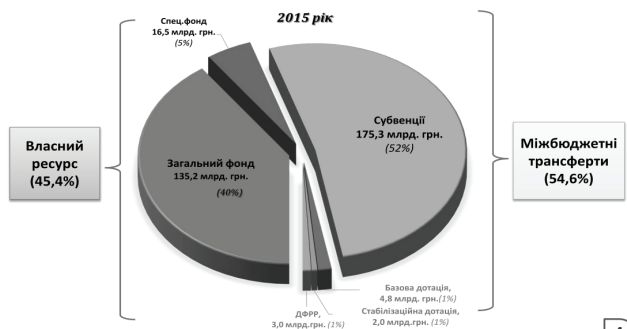

Рис. 1.3. Структура ресурсу місцевих бюджетів у 2015 р. [4].

У 2015 р. основним джерелом наповнення бюджету був податок на доходи фізичних осіб.

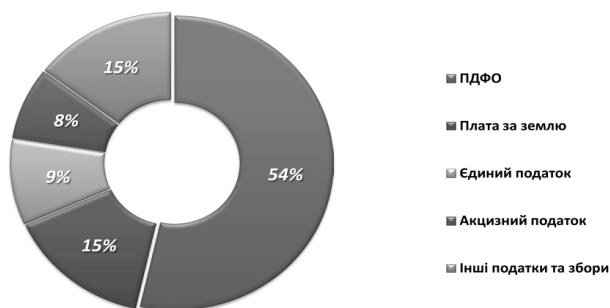

Рис. 1.4. Структура надходжень загального фонду у 2015 р. [4].

Отже, децентралізація фінансових повноважень є головною умовою забезпечення незалежності органів місцевого самоврядування у сфері фінансів, і, навпаки, зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування необхідно розглядати як наслідок фінансової децентралізації [6].

За даними Державного казначейства України, до загального та спеціального фондів місцевих бюджетів (з урахуван-

ням міжбюджетних трансфертів) у січні – вересні 2016 році надійшло 256,4 млрд. грн., що на 27,0%, або на 54,5 млрд. грн., більше за відповідний показник минулого року. Без урахування міжбюджетних трансфертів надійшло 120,7 млрд. грн., що на 34,7 млрд. грн., або на 40,3% більше, ніж у 2015 році. Річний план доходів, затверджений місцевими радами, виконано на 89,3%. Такі високі показники виконання річного плану за 9 місяців дозволяють прогнозувати його перевиконання за результатами року. Виконання дохідної частини місцевих бюджетів характеризують дані, наведені у таблиці 2.

Графічно ми можемо представити це в такій формі.

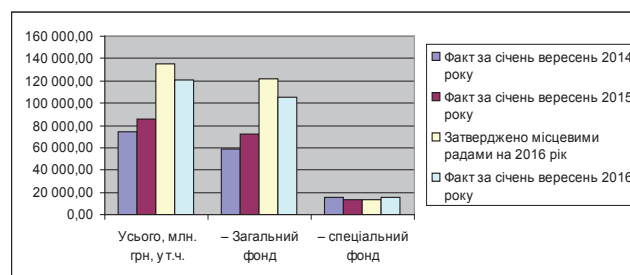

Рис. 1.5. Надходження доходів до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за січень–вересень 2014–2016 років

Джерело: складено автором на основі даних [2]

До місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у січні – вересні 2016 році надійшло 141,2 млрд грн, що на 34,7 млрд грн, або на 40,3% більше, ніж у 2015 році. Річний план доходів, затверджений місцевими радами, виконано на 89,3%. Такий показник виконання плану дає підстави прогнозувати його суттєве перевиконання за результатами року. Причому такий високий показник виконання було забезпечено зростанням надходжень з усіх основних податкових джерел. Так, річні планові показники податку на доходи фізичних осіб виконано на 82,4%; податку на прибуток підприємств – перевищено вже за 9 місяців, і їх виконання становить 102,6%; акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підкацизних товарів – на 90,1%; орендної плати на землю з юридичних осіб – на 89,0%; єдиного податку – на 88,9% тощо.

Також доцільно розглянути виконання дохідної частини зведеного бюджету у 2016 році становило 782,7 млрд. грн., що більше аналогічного показника попереднього року на 130,7 млрд. грн., або на 20,0%. Річний план виконано на 100,2%. До дохідної частини державного бюджету з урахуванням міжбюджетних трансфертів надійшло 616,3 млрд. грн., що на 81,6 млрд. грн., або на 15,3%, більше аналогічного показ-

Таблиця 1

Надходження доходів до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за січень – вересень 2014–2016 років

Доходи	Факт за січень вересень 2014 року	Факт за січень вересень 2015 року	Затверджено місцевими радами на 2016 рік	Факт за січень вересень 2016 року	Виконання планів, затверджених місцевими радами, %
Усього, млн. грн, у т.ч.:	74 123,8	85 966,1	135 226,8	120 744,1	89,3
– загальний фонд	58 948,2	72 295,1	121 602,5	105 038,8	86,4
– спеціальний фонд	15 175,6	13 671,0	13 624,3	15 705,3	115,3

Джерело [2]

ника 2015 року. У тому числі до загального фонду державного бюджету надійшло 574,7 млрд. грн, до спеціального – 41,6 млрд. грн. Виконання дохідної частини державного бюджету у без урахування міжбюджетних трансфертів становило 612,1 млрд. грн., що на 80,6 млрд. грн., або на 15,2%, більше відповідного показника попереднього року (див. табл. 1.6). Річний план виконано на 101,2 %.

Таблиця 2
Доходи зведеного, державного та місцевих бюджетів у 2013–2016 роках

Доходи	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Зведений бюджет, млрд. грн.	442,8	455,9	652,0	782,7
Державний бюджет (без урахування міжбюджетних трансфертів)	337,6	354,8	531,5	612,1
Місцеві бюджети (без урахування міжбюджетних трансфертів), млрд. грн.	105,2	101,1	120,5	170,6

Джерело: складено автором на основі даних [2]

За даними Державного казначейства України, до загального та спеціального фондів місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) у 2016 році надійшло 366,0 млрд. грн., що на 14,1%, або на 41,6 млрд. грн., більше за відповідний показник минулого року. Без урахування міжбюджетних трансфертів надійшло 170,6 млрд. грн., що на 50,2 млрд. грн., або на 41,7%, більше, ніж у 2015 році. Річний план доходів, затверджений місцевими радами, виконано на 116,8 %. Виконання дохідної частини місцевих бюджетів характеризують дані, наведені у таблиці 3 [2].

Таблиця 3
Надходження доходів до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) за 2014–2016 роки

Доходи	Факт за 2014 рік	Факт за 2015 рік	Факт за 2016 рік
Усього, млн. грн., у т.ч.:	101 087,6	120 461,7	170 645,4
– загальний фонд	80 230,1	101 574,7	146 648,3
– спеціальний фонд	20 857,5	18 887,0	23 997,1

Графічно це ми можемо представити так:

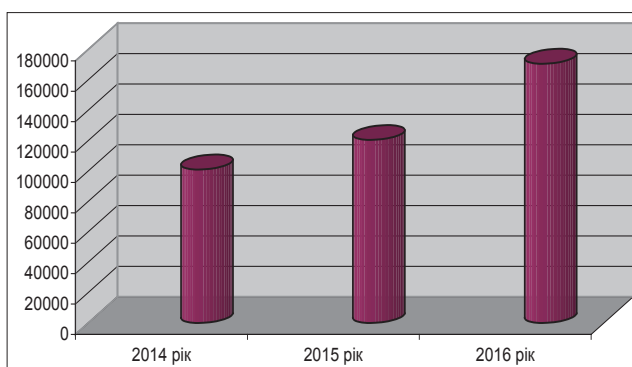

Рис. 1.6. Надходження доходів до місцевих бюджетів за 2014–2016 рр.

Джерело: складено автором на основі [2]

Виходячи з рисунку можна зробити висновки, що надходження до місцевих бюджетів збільшилося на 41,6 млрд. грн., більше за відповідний показник минулого року, а відносно 2014 року збільшилося на 69,5 млрд. грн.

Органи місцевого самоврядування отримали повну бюджетну самостійність щодо наповнення своїх бюджетів та здійснення видаткових повноважень, зросла кількість джерел формування дохідної бази місцевих бюджетів за рахунок передачі окремих доходів з державного бюджету, запроваджено новий вид податку – акцизний податок з кінцевих продажів, розширено базу оподаткування податком на нерухомість.

Систему тотального збалансування усіх місцевих бюджетів замінено системою горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій залежно від рівня надходжень на одного жителя. При цьому, вирівнювання здійснюється лише по одному податку – податку на доходи фізичних осіб, решта платежів залишилися в повному розпорядженні місцевих органів влади.

Запроваджено нові субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам – освітню та медичну з метою здійснення видатків на делеговані державою повноваження в галузях освіти та охорони здоров'я.

Підвищено фіскальну незалежність органів місцевого самоврядування щодо місцевих податків та зборів, зокрема шляхом надання права самостійного визначення ставок податків та встановлення пільг з їх сплати.

Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2015 рік показав, що приріст надходжень до загального фонду у порівнянні з 2014 роком склав 29,6 млрд. грн., або 42,1 %, тоді як за експертною оцінкою фахівців Міністерства фінансів він прогнозувався в сумі 22,4 млрд. гривень. Загалом у 2015 році до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 99,8 млрд. грн., що склало 116,0% до річних призначень, затверджених місцевими радами.

Збільшилися також інвестиційні ресурси місцевих бюджетів. Обсяг капітальних видатків за 2015 рік склав 32,2 млрд. грн. або 11,5 % від обсягу видатків загального та спеціального фондів місцевих бюджетів. Це на 18,6 млрд. грн. або на 136,8% більше, ніж було у 2014 році.

Результати 2016 року: надходження власних доходів місцевих бюджетів України на 48,5 млрд. грн. (+ 49,3%) порівняно з 2015 роком та склали 146,6 млрд. грн. [2].

На сьогоднішній день реалізація децентралізація є важливим питанням, тому що завдяки їй місцеві бюджети збільшуються, а це свідчить про те що рівень життя населення буде покращуватись, покращуватимуться умови проживання, зменшиться рівень корупції. Кожна об'єднана територіальна громада прагне більш якісного життя для свого регіону, тому на сьогоднішній день можна спостерігати за покращенням доріг, ремонту житлових будинків та інше.

Висновки. Отже, на сьогоднішній день реформа децентралізації активно просувається і має певні успіхи. Вона направлена на покращення життя населення завдяки економічному та соціальному розвитку регіону. Запропонована модель завдяки якій буде проведено ряд заходів, для покращення життя регіональних громад.

Було розглянуто Концепцію реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, в якій проведено реорганізацію місцевого самоврядування, на її основі ми можемо запропонувати декілька рекомендацій для покращення, а саме: забезпечити єдність держави та розвиток регіонів та чітке визначення куди підуть кошти.

Об'єднані територіальні громади сьогодні вступають в новий етап свого життя. Вони отримали повноваження, ресурси власні та ресурси зовнішні. Вони є відповідальними перед своїми мешканцями за формування комфортного та безпечного середовища проживання. Для цього потрібен розвиток, розвиток прогнозований та вмотивований.

Доходи місцевих бюджетів дозволяють активно розвивати децентралізацію, за допомогою якої рівень життя населення буде покращено в рази. Це буде показано в екологічному аспекті та рівню життя населення, соціально-культурних, комунально-побутових послугах. Соціальний фактор є найважливішим фактором в розвитку децентралізації. Для більш активного розвитку децентралізації на місцевому рівні доцільно активно розвивати власний бізнес та залучати підприємців до цього.

Література:

1. Боброва Е.В. Взаємодія влади і бізнесу в реалізації соціальної політики / Є.В. Боброва // Економіка і соціум. – 2013. – № 41(9). – С. 138-142.
2. Бюджетний моніторинг : Аналіз виконання бюджету за січень – вересень 2016 року / [В.В. Зубенко, І. В. Самчинська, А.Ю. Рудик та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ -II) впровадження», USAID. – К., 2016.
3. Демчак Р. С. Концептуальні засади децентралізації державного регулювання соціально-економічного розвитку / Р. С. Демчак // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2015. – № 1. – С. 70–79.
4. Ігор Онищук Місцеві фінанси в Україні: теперішній стан та проблемні питання / Онищук І. К.: – Центр аналізу та розробки законодавства Асоціації міст України. – травень 2016 рік.
5. Концепція реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://civilrada.in.ua/?p=477>
6. Осипенко С. О. Фінансова децентралізація: ефективність реалізації на місцевому рівні / С. О. Осипенко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 4 (24). – С. 176–181.
7. Про добровільне об'єднання громад: закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 91.
8. Про Зміни до Бюджетного кодексу: закон України від 28.12.2014 р. № 79-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 12. – Ст. 76.
9. Про Співробітництво територіальних громад: закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 34. – Ст. 1167.
10. Проблемы и перспективы децентрализации власти в Украине / Нова Україна. Інститут стратегічних досліджень / Андрей Ермолаев, Юрий Надтока, Святослав Денисенко, Оксана Маркеева, Валентина Романова.
11. Розгляну Е.Д. Партнерські відносини органів влади та бізнесу в регіоні: стан і проблеми / Е.Д. Розгляну // Питання територіального розвитку. – 2014. – № 9 (19). – С. 1.

Луценко Е.М. Децентрализация управления, как форма улучшения взаимосвязи бизнеса и власти: финансово-экономический аспект

Аннотация. В статье проведен анализ финансовой децентрализации в Украине, акцентировано внимание на реформу финансовой децентрализации как одной из ключевых реформ, что позволит построить современную систему управления государством и создаст условия для развития гражданского общества. Также рассмотрено децентрализацию как один из факторов улучшения жизни населения и совершенствования экономических, политических, экологических и социокультурных направлений. Проанализировано децентрализацию как один из важнейших социально-экономических факторов развития государства. Построена модель улучшения жизни общин в основе которой является децентрализация управления, с которой взаимодействуют бизнес, власть, социальная ответственность.

Ключевые слова: децентрализация, бизнес, территории, общество, государство, бюджет.

Lutsenko E.M. Decentralization of management, as a form of improvement of the relationship between business and government: the financial and economic aspect

Summary. Reform in Ukraine nowadays solves the challenges to realizing the potential of individual regions. Today is a very important issue of decentralization of power, control of local government. Market transformation taking place in Ukraine needs a new vision, methods and criteria for the formation of the directly decentralization and reform of local government. The article analyzes the fiscal decentralization in Ukraine are considered, the reform of fiscal decentralization as one of the key reforms that will help build a modern system of governance and create conditions for the development of civil suspilstva. Takozh considered decentralization as a factor in improving living standards and improve economic political, environmental and socio-cultural trends. Analysis of decentralization as one of the most important socio-economic factors of development. The model of improving the lives of communities whose foundations are decentralization of management, which interact with business, government, social responsibility. The role of local budgets, their current status and impact of these reforms on fiscal decentralization. It must provide local governments meet the challenges of functioning and socio-economic development of the territory, region, community; issues related to the improvement of the use of the financial resources of local authorities. Therefore, in Ukraine there was an urgent need for reform of intergovernmental relations, the implementation of financial decentralization of local communities.

Keywords: decentralization, business area, community, state budget.